

**DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT**

Foreningen Våre Rovdyr
Postboks 195
2150 ÅRNES

Deres ref

Vår ref
17/2421

Dato
28. august 2017

Avgjørelse av klage på vedtak om skadefelling av bjørn i deler av Hedmark fylke

Klima- og miljødepartementet viser til klage 7. juni 2017 fra Foreningen Våre Rovdyr på Miljødirektoratets vedtak gitt muntlig 27. mai 2017 og senere skriftlig 9. juni om skadefelling av én bjørn i deler av kommunene Ringsaker, Hamar og Løten i Hedmark fylke.

Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratets vedtak av 27. mai 2017 med tillatelse til skadefelling av én bjørn i deler av Ringsaker, Løten og Hamar kommuner. Departementet har lagt vekt på at det ut fra skader og skadepotensial i et prioritert beiteområde var grunnlag for å innvilge søknad om skadefelling for å avverge skader på sau. Videre mener departementet at uttak av én bjørn i dette området ikke vil true bjørnebestandens overlevelse og at det i en akutt situasjon med sau på beite i et prioritert beiteområde er vanskelig å finne andre tilfredsstillende løsninger. Klagen tas dermed ikke til følge.

Saksgang

Ringsaker kommune søkte muntlig om skadefelling av bjørn 27. mai 2017. Miljødirektoratet innvilget søknaden pr SMS samme dag, og senere i vedtaksbrev 9. juni 2017. Foreningen Våre Rovdyr påklaget vedtaket 7. juni 2017. Miljødirektoratet har opprettholdt sitt vedtak, og saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse 17. august 2017. Kopi av oversendelsesbrevet er sendt til klager.

Klageres anførsel

I sin klage har Foreningen Våre Rovdyr anført følgende:

"Foreningen Våre Rovdyr ber om oppsettende virkning på fellingstillatelsen og stans av videre utvidelse og ber videre klagebehandler vurdere og vektlegge følgende punkt i klagebehandlingen:

- Brunbjørnen er på Norsk rødliste kategorisert som sterkt truet

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltnings-
avdelingen

Saksbehandler
Tommy Andersen
22 24 60 54

- Brunbjørnen er det rovdyret som er lengst unna det nasjonale bestandsmålet på 13 ynglinger. I 2016 ble det kun dokumentert 6 ynglinger av bjørn i Norge. Det er samtidig en nedadgående kurve når det gjelder antall registrerte bjørner i Norge.
- Hannbjørner har betydning for bjørnens utbredelsesområder i Norge og kan ikke avfeies som ubetydelige for muligheten for at binner etablerer seg i nye områder. Naturmangfoldloven § 9 om føre-var-prinsippet bør derfor benyttes i slike situasjoner.
- I naturmangfoldloven § 10 skal den samlede belastningen vurderes. En rekke hannbjørner har blitt skutt på vårsnø i Norge i 2017 og flere fellingstillatelser er gitt. I tillatelsen er dette ikke vurdert.
- I området hvor dette gjelder, Ringsakerfjellet, Dempni og Blæka, går en fast vandrerrute til hannbjørner om våren. Tilfeller som dette om våren er derfor noe som gjentar seg år etter år uten at andre avbøtende tiltak blir prøvd.
- Avbøtende tiltak må bli prøvd, før felling tillates. Felling skal ifølge rovviltforskriften § 9 kun gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning.
- Videre sier rovviltforskriften § 9 at det skal tas hensyn til bl.a. skadens omfang og utvikling og muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak. Det kan ikke vises til noen andre tiltak for å forebygge tap i dette området. Tillatelsen oppfyller dermed ikke § 9 i rovviltforskriften. Tiltak som senere slipp og skremming av bjørnen er ikke utprøvd.
- Muligheten for at dette er streifbjørner på leting etter områder med binner er meget høy. Det er derfor stor sannsynlighet for at bjørnen vil trekke mot øst og grensen mot Sverige, siden det er kun her det finnes binner. Skadeomfanget er dermed svært begrenset og tidsrommet hvor skader kan skje er svært kort. Andre tiltak må dermed iverksettes før felling kan iverksettes."

Miljødirektoratets vurdering

I oversendelsen av saken til departementet 17. august 2017 uttaler Miljødirektoratet blant annet følgende:

"Miljødirektoratet har myndighet til å iverksette felling av bl.a. bjørn hele året, jf rovviltforskriften § 13, på eget initiativ eller etter søknad. I perioden mellom 1. juni og 15. februar kan fylkesmennene iverksette skadefelling dersom det foreligger kvote for betinget skadefelling fra rovviltneemnda eller Miljødirektoratet, jf rovviltforskriften §§ 8 og 9. I denne perioden vil Miljødirektoratet bare i unntakstilfelle iverksette ekstraordinær skadefelling.

På den ene siden setter lovverket krav om vilkår for å avvike fra den generelle fredningen av bjørn. Bestanden av bjørn er langt under det nasjonale målet, og registreringene i felt viser at utviklingen ikke tyder på en snarlig måloppnåelse. Det tilsier at forvaltningen må vise forsiktighet ved vurdering av uttak. Særlig når det er sannsynlighet for at felling kan føre til direkte konsekvenser for fremtidig yngling, eksempelvis gjennom uttak av binner. I dette tilfellet ble sannsynligheten for at det aktuelle dyret var ei binne vurdert som liten.

På den andre siden skal forvaltningen bidra til å dempe rovviltkonflikter gjennom forebyggende tiltak. I områder utenfor soner for ynglende bjørn er det begrenset virkemiddelapparat for andre forebyggende tiltak enn felling, særlig i akutte skadetilfeller. I dette tilfellet var sauer allerede sluppet på beite, og vi vurderte at andre virkemidler ikke ville være tilfredsstillende eller gi god nok effekt. Dette er i et område utenfor yngleområde for bjørn.

Det er ikke krav om at skade skal ha skjedd på forhånd før det eventuelt kan gis fellingstillatelse. Regelverket og politiske føringer sier at den differensierte forvaltningen skal være tydelig, det vil si at det skal være forskjellige forvaltningsregimer i beite – og rovviltprioriterte områder.

Ikke bare binner, men også hannbjørner har relevans for produktivitet i bestanden. Flere biologiske faktorer knyttet til hannbjørner kan påvirke utbredelse av binner og ungeproduksjon. Forvaltningen må likevel vurdere hensynet til bestanden opp mot potensialet for fremtidige skader i det enkelte tilfellet.

Miljødirektoratet gav ikke vedtaket oppsettende virkning. Fellingsforsøket ble avsluttet uten at bjørn ble felt.

Miljødirektoratet ser ikke at klagen gir nye opplysninger som gir grunn til å endre eget vedtak, og sender over saken til Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse."

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og § 77 og rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i nml. §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i den skjønnsmessige vurderingen av saken. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Departementet skal ta stilling til om man skal tillate uttak av vilt for å avverge skade på husdyr, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b. På vedtakstidspunktet var det ifølge Miljødirektoratets beskrivelse påvist tap av 2 sauer til bjørn i det aktuelle området, og potensialet for videre skader ble vurdert som stort. Departementet anser at det foreligger et konkret skadepotensial på sau i denne saken, og at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b dermed er oppfylt.

I tillegg er det to kumulative vilkår som må være oppfylt for at felling kan gjennomføres; at felling ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I den sistnevnte vurderingen veier prinsippet om arealdifferensiert forvaltning tungt, og departementet viser til at det aktuelle skadefellingsområdet i denne saken er et prioritert beiteområde.

Bjørn er en fredet art i Norge og er klassifisert som sterkt truet på Norsk rødliste for arter 2015. Når det gjelder bestandsstatus for bjørn, viser vi til informasjon fra Rovdata som viser at det gjennom DNA-analyse av prøver innsamlet i Norge i 2016 ble påvist 125 ulike bjørner, hvorav 51 hunnbjørner og 74 hannbjørner. Dette er en reduksjon sammenlignet med 2014 da det ble påvist 53 hunnbjørner og 75 hannbjørner. Bestandstallet fra 2016 er det laveste antallet registrert siden de årlige landsomfattende innsamlingene av prøver for DNA-analyse startet i 2009. Beregninger av antall ynglinger i samme periode ligger relativt stabilt på ca. 6 ynglinger. Som tidligere år er forekomsten av brunbjørn i hovedsak konsentrert i fylkene Hedmark (46), Finnmark (35), og Nord-Trøndelag (29).

Effekten av påvirkningen behandles under nml. § 10 nedenfor.

Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap. Kravet i nml. § 8 er dermed oppfylt.

Videre mener departementet at det i denne saken foreligger tilstrekkelig kunnskap, og føre-var-prinsippet i nml. § 9 er derfor tillagt mindre vekt.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet i nml. § 5 forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. I rovviltforliket av 2011 punkt 2.1.3 ble forlikspartnerne enige om et bestandsmålet på 13 ynglinger av bjørn. Forvaltningsmålet i nml. § 5 er konkretisert gjennom det fastsatte bestandsmålet på 13 årlige ynglinger, jf. rovviltforskriften § 3. Antall ynglinger ligger i dag på ca. 6, og vi er dermed langt under målet.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som bestanden av bjørn utsettes for, i form av rapporter om bestanden og annen vitenskapelig kunnskap fra Det skandinaviske bjørneprosjektet, slik som kunnskap om bestandsstørrelse, bestandsutvikling, lovlig felling og ulovlig avliving m.m. Kjent avgang av bjørn i Norge var totalt åtte bjørner i 2016, mens fire bjørner så langt var felt i 2016 på vedtakstidspunktet. Det er ikke registrert sykdom på bjørn i Norge. Ungedødeligheten hos bjørn er høy, grunnet infanticid (ungedrap). Utover enkelte påkjørsler skjer i hovedsak avgangen av voksne bjørner gjennom lisensfelling og skadefelling.

Som Miljødirektoratet påpeker tilsier utviklingen i bjørnebestanden at forvaltningen særlig må vise forsiktighet ved vurdering av uttak når det er sannsynlighet for felling av binner. I dette tilfellet ble sannsynligheten for at det aktuelle dyret var ei binne vurdert som liten. Samtidig skal forvaltningen forebygge skader på husdyr og tamrein, og i dette tilfellet med en bjørn i et beiteprioritert område der sau allerede var sluppet på beite, vurderte direktoratet at det ikke forelå andre tilfredsstillende løsninger enn felling av bjørnen.

Departementet er enig med direktoratet i at felling av én bjørn i dette området ikke truer bestandens overlevelse. Departementet er også enig med direktoratet i at det i en akutt situasjon med sau på beite i et prioritert beiteområde er vanskelig å finne andre tilfredsstillende løsninger, og at det ut fra skader og skadepotensiale var grunnlag for å innvilge søknaden.

Ved en avveining av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser, jf. nml. § 14 første og annet ledd, viser departementet til at fellingstillatelsen ble gitt av hensyn til å avverge tap av beitedyr. Hensynet til andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser er dermed tillagt betydelig vekt i saken.

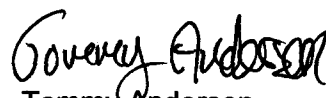
Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratets vedtak av 27. mai 2017 med tillatelse til skadefelling av én bjørn i deler av Ringsaker, Løten og Hamar kommuner. Departementet har lagt vekt på at det ut fra skader og skadepotensial i et prioritert beiteområde var grunnlag for å innvilge søknad om skadefelling for å avverge skader på sau. Videre mener departementet at uttak av én bjørn i dette området ikke vil true bjørnebestandens overlevelse og at det i en akutt situasjon med sau på beite i et prioritert

beiteområde er vanskelig å finne andre tilfredsstillende løsninger. Klagen tas dermed ikke til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Tommy Andersen
seniorrådgiver

Kopi

Fylkesmannen i Hedmark
Hamar kommune
Landbruks- og matdepartementet
Løten kommune
Miljødirektoratet
Ringsaker kommune
Rovviltnemnda i region 5